

Výmladkové plantáže rychle rostoucích dřevin (RRD) s chovem hospodářských zvířat

Jednou z nových forem agrolesnických systémů (ALS) vhodných pro podmínky v ČR jsou tzv. výmladkové plantáže RRD kombinované s některou formou zemědělské výroby např. **chovem hospodářských zvířat (zejména drůbeže případně ovcí, koní)**. Výmladkové plantáže topolů a vrb (příp. dalších RRD) pro produkci energetické štěpky a palivového dřeva jsou již poměrně dobře zakotveny v naší zemědělské legislativě a jejich rozloha se dynamicky zvětšuje díky rostoucí poptávce, zejména mezi vlastníky půdy a soukromě hospodařícími zemědělci. Průměrná rozloha plantáží v ČR je 2 ha a nejčastější velikost je 0,9 ha. Někteří z těchto malopěstitelů využívají výmladkové plantáže k chovu svých hospodářských zvířat hlavně za účelem samozásobení (vejce, maso) příp. pro rekreační účely (pastva koní).

Další agrolesnickou aplikací RRD jsou liniové a pásové výsadby (aleje, větrolamy, izolační a protierozní pásy atd.), které jsou vysazovány nejčastěji na okrajích pastvin nebo podél cest. Jsou pravidelně sklízены pro produkci energetické štěpky, ale v mezidobí zlepšují podmínky pro chov skotu a koní např. tvorbou stínu, snížením proudění vzduchu, případně hluku a prašnosti. Na svažitéch pozemcích mají pásy RRD výbornou protierozní funkci. Regionálně se těmto výsadbám říká např. **selské větrolamy**.

Výsledky výzkumu ukazují na pozitivní environmentální a ekonomické přínosy těchto agrolesnických kombinací, jako jsou např. zvyšování obsahu živin v půdě, redukce škodlivých organismů nebo snížené ztráty ve venkovních chovech v důsledku predace dravců. Květy a pupeny vrb i topolů pěstovaných v plantážích jsou významnými zdroji pro včelí pastvu zejm. v jarním období.

Uvedené formy ALS je možné při splnění určitých podmínek využít k plnění požadavků tzv. greeningu (konkrétně EFA), který je podmínkou pro získání plných přímých plateb pro zemědělce s rozlohou orné půdy nad 15 ha.

V případě zájmu o tyto formy ALS můžete kontaktovat pracovníky odboru fytoenergetiky a biodiverzity VÚKOZ, v. v. i. (weger@vukoz.cz, jobbikova@vukoz.cz).

Některé užitečné informace o pěstování RRD naleznete na poradenských stránkách na adrese:

<http://www.vukoz.cz/index.php/rychle-rostouci-dreviny/pestovani>

Příběh lesních vajíček a šťastných slepic

Ekologický zemědělec pan B. hospodaří v méně příznivé oblasti podhůří Vysočiny. Před mnoha lety se rozhodl rozšířit své zemědělské činnosti o pěstování rychle rostoucích dřevin (RRD) pro prodej sadby a samozásobení štěpkou pro vytápění svého statku kotlem regionální výroby. První pokusný porost založil ve spolupráci s výzkumným pracovištěm a následně si založil vlastní plantáž (matečnici).

Jeho činnost sledovala se zájmem manželka, která chová drůbež (slepice, krůty, kachny) ve venkovním výběhu v blízkosti plantáže. Hustota chovu odpovídá standardu ekologického chovu. Napadlo ji obě dvě činnosti zkombinovat a rozšířila výběh do části plantáže dřevin. Po více než deseti letech shrnuje svoje zkušenosti následujícím způsobem:

„S chovem drůbeže v plantáži jsem spokojená. Slepice se schovávají mezi stromy před dravci, kterých máme u nás mnoho, konkrétně krahujce. Na noc je musím zavírat, aby nám je neodnesla liška nebo kuna. Slepice rády vyhrabávají brouky, červy a další hmyz, hledají slimáky a pochutnávají si na trávě, pampeliškách nebo kopřivách.“

Podobně příznivé hodnocení mají i výzkumníci: „V části s chovem slepic jsme zaznamenali nárůst koncentrací fosforu v půdě a stagnující obsah uhlíku (humusu). Příznivé pro růst dřevin nám připadá taky odstraňování odumřelého dřeva a zřejmě i některých škodlivých organismů (houby, larvy).“

Na tomto konkrétním příkladu je možné dokumentovat synergické efekty typické pro agrolesnické systémy – drůbež si částečně zajistí potravu sama, odstraňuje plevel, některé škůdce a následně hnojí půdu.

Plantáž dřevin může přispět k vytvoření životní pohody (welfare), neboť teprve volný pohyb v přirozeném prostředí zvířatům umožní plně projevit vlastní přirozené chování a snížit stresovou zátěž: díky dostatku prostoru pro pohyb, kontaktu s dalšími jedinci svého druhu, zajištění úkrytu před nepřízní počasí atd.

Autoři textů: Jan Weger a Jana Jobbiková (pracovníci VÚKOZ, v. v. i.)
Autor fotografií: Jan Weger

